

আবেদনকাৰী:

আয়কৰ আয়ুক্ত, বম্বে চহৰ

বনাম

উত্তৰদাতা:

চেফুৰী স্পিনিং আৰু মেনুফেকচাৰিং কোম্পানী লিমিটেদ

ৰায়দানৰ তাৰিখ:

০৮/১০/১৯৫৩

বিচাৰপীঠ:

ন্যায়াধীশ গুলাম হাছান

বিচাৰপীঠ:

ন্যায়াধীশ গুলাম হাছান

মুখ্যন্যায়াধীশ পতঞ্জলি শাস্ত্ৰী,

ন্যায়াধীশ সুধি ৰঞ্জন দাস

ন্যায়াধীশ ভিভিয়ান বোস

ন্যায়াধীশ এইচ. নটৰাৰলাল ভাগৱতী

উদ্ধৃতি:

১৯৫৩ এ, আই, আৰ ৫০১ ১৯৫৪ এছ,চি,আৰ ২০৩

উদ্ধৃতিৰ তথ্য :

আৰ ১৯৬১ এছ চি ৮১২ (৫,১১)

আৰ, এফ ১৯৬৬ এছ, চি ১৩৯৩ (১৩,১৬,২৩)

আৰ ১৯৮১ এছ, চি ২১০৫ (৮,২৬,৩৭,৪০,৪১,৪৩,৪৬)

আইন:

Business Profits Tax Act (XXI of 1947), Sch. II, rr. 2 and 3--Determination of capital of company-Inclusion of 'reserves'-- Accumulated profit carried over to next year without declaring it as reserve-Whether 'reserve'-Indian Companies Act (VII of 1913), ss. 131-A, 132, Sch. I, Table A, Reg. 99.

মূল টোকা:

১৯৪৫ চনৰ কেলেণ্ডাৰ বৰ্ষত এটা কোম্পানীৰ বেলেঞ্চ শ্বীটত মূল্য হ্রাস আৰু কৰ আদায় কৰাৰ পিছত ৯০,৪৪,৬৭৭ টকা লাভ দেখুওৱা হৈছিল। reserve (কোনো কোম্পানীয়ে ভৱিষ্যতৰ সম্ভাৱ্য খৰচ, লোকচান বা ব্যৱসায়ত পুনৰ বিনিয়োগ কৰিবলৈ নিৰ্ধাৰণ কৰা পুঁজি) হিচাপে নিৰ্ধাৰণ নকৰাকৈয়ে ৫,০৮,৬৩৭ টকা ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ বেলেঞ্চ শ্বীটলৈ লৈ যোৱা হয়। ১৯৪৬ চনৰ ২৮ ফেব্ৰুৱাৰীত পৰিচালকসকলে ইয়াক লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰে, ৩ এপ্ৰিলত ইয়াক বিতৰণৰ বাবে এটা প্ৰস্তাৱ গৃহীত হয় আৰু কেইদিনমানৰ পিছত ইয়াক লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণ কৰা হয়:

মতপোষণ কৰা হৈছিল যে ৫,০৮,৬৩৭ টকা কোম্পানীয়ে কেতিয়াও ৰিজাৰ্ভ হিচাপে আনুষ্ঠানিকভাৱে আঁতৰাই ৰখা নাছিল বা ঘোষণা কৰা নাছিল। বৰ্ষত ইয়াক ২৮ ফেব্ৰুৱাৰী আৰু ৩ এপ্ৰিলত লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল আৰু প্ৰকৃততে ইয়াক শ্বেয়াৰহোল্ডাৰসকলক দিয়া হৈছিল। যিহেতু ইয়াক ৰিজাৰ্ভ হিচাপে নিৰ্ধাৰণ কৰাতকৈ লভ্যাংশ হিচাপে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল আৰু ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল, সেয়েহে ইয়াক ৰিজাৰ্ভ হিচাপে ধৰিব নোৱাৰি। ফলস্বৰূপে, ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিলৰ পৰা আৰম্ভ হোৱা হিচাপ-নিকাচৰ সময়ছোৱাৰ বাবে ব্যৱসায়িক লাভ কৰ আইন, ১৯৪৭ৰ নিৰ্দিষ্ট নিয়মৰ অধীনত কোম্পানীটোৰ মূলধনৰ গণনাত ইয়াক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা উচিত নহয়। এইবুলিও মতপোষণ কৰা হৈছিল ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ পৰা ১ এপ্ৰিললৈ কোম্পানীটোৰ লাভালাভক ৰিজাৰ্ভ হিচাপে গণ্য কৰিব নোৱাৰি।

ৰায়দান:

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ - ১৯৫২ চনৰ দেৱানী আপীল নং ১৫৭ আৰু ১৫৮

২৯ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা আপীল

১৯৫১ চনৰ ২৯ মাৰ্চৰ বন্ধেৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায় আৰু আদেশ

১৯৫০ চনৰ আয়কৰ ৰেফাৰেন্স নং ২৭ ৰ ওপৰত বন্ধে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ২৯ মাৰ্চ
১৯৫১ চনৰ ৰায় আৰু আদেশ (মুখ্য ন্যায়াধীশ চাগলা আৰু ন্যায়াধীশ টেণ্ডুলকাৰ)

আয়কৰ আয়ুক্তৰ হৈ জি.এন.যোশী।

দ্য চেঞ্চুৰী স্পিনিং এণ্ড মেনুফেকচাৰিং কোম্পানী লিমিটেডৰ হৈ আৰ.জে. কলাহ ।

১৯৫৩ চনৰ ৮ অক্টোবৰ তাৰিখে ৰায়দান প্ৰদান কৰা হয়।

ন্যায়াধীশ গোলাম হাছান- এই সংযুক্ত আপীল দুটাৰ-এটা আয়কৰ আয়ুক্ত, বন্ধে আৰু
আনটো চেঞ্চুৰী স্পিনিং এণ্ড মেনুফেকচাৰিং কোম্পানী লিমিটেডে দাখিল কৰে আৰু
আয়কৰ আপিলেট ট্ৰাইবুনেল, ব'ম্বেৰ এক প্ৰসংগৰ ওপৰত ব'ম্বে উচ্চ ন্যায়ালয়ে
প্ৰদান কৰা এক আদেশৰ পৰা ইয়াৰ উদ্ধৰ হয়।

ন্যায়াধিকৰণে উল্লেখ কৰা আইনৰ দুটা প্ৰশ্ন তলত দিয়া ধৰণৰ আছিল: -

(১) ব্যৱসায়িক লাভ কৰ আইনখনৰ (Business Profits Tax Act) দ্বিতীয় অনুসূচীৰ
নিয়ম ২(১)ৰ অধীনত ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিললৈকে ৫,০৮,৬৩৭ টকা কৰ আৰোপিত
কোম্পানীটোৰ ৰিজাৰ্ভ বুলি গণ্য কৰা হব নে নহব। আৰু

(২) ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ পৰা ১ এপ্ৰিললৈকে কৰ আৰোপিত কোম্পানীটোৰ
লাভ ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিলত উক্ত ৰিজাৰ্ভৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব লাগে নেকি।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰথম প্ৰশ্নটোৰ ইতিবাচক উত্তৰ আৰু দ্বিতীয় প্ৰশ্নটোৰ নেতিবাচক
উত্তৰ দিছিল।

কোম্পানীটোৱে কেলেণ্ডাৰ বছৰক ইয়াৰ একাউন্টিং বছৰ হিচাপে অনুসৰণ কৰে।
১৯৪৫ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰলৈকে অৰ্জন কৰা লাভৰ ক্ষেত্ৰত কৰ পৰিশোধ কৰিবলগীয়া
সময়সীমা হৈছে ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিলৰ পৰা ১৯৪৬ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰলৈকে। মূল্য হ্রাস

আৰু কৰ পৰিশোধ কৰাৰ পিছত লাভ আছিল ৯০,৪৪,৬৭৭ টকা। ইয়াৰ পিছত বাকী থকা ৫০৫,০৮,৬৩৭ টকা বেলেঞ্চ শ্বীটলৈ লৈ যোৱা হৈছিল। কৰ আৰোপীৰ হৈ আয়কৰ বিষয়াৰ আগত দুটা প্ৰশ্ন উপস্থাপন কৰিছিল। প্ৰথম প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰা হৈছিল যে ব্যৱসায়িক লাভ কৰ আইনৰ অনুসূচী ২ ৰ নিয়ম ২ (১) অনুসৰি উল্লিখিত ধনখিনি "ৰিজাৰ্ভ" হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰিব পাৰি নেকি আৰু ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিলত কোম্পানীৰ মূলধন গণনা কৰোঁতে এই পৰিমাণটো বিবেচনা কৰা উচিত নেকি; দ্বিতীয়তে ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ পৰা ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিললৈ এই তিনি মাহৰ কৰ আৰোপীৰ আনুপাতিক লাভকো উক্ত ৰিজাৰ্ভত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব লাগে। আয়কৰ বিষয়াজনে এই যুক্তি প্ৰত্যাখ্যান কৰি কয় যে "ৰিজাৰ্ভ" ৰ অৰ্থ হৈছে নিৰ্দিষ্ট উদ্দেশ্যৰ বাবে আতৰাই ৰখা মুনাফা। সেয়েহে, যিবোৰ লাভ কোনো উদ্দেশ্যৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা হোৱা নাই, সেইবোৰ মূলধনত অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ উদ্দেশ্যে ৰিজাৰ্ভ হিচাপে বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি। এই নিৰ্দেশটো আপীলৰ ভিত্তিত আপীল সহকাৰী আয়ুক্তই সমৰ্থন কৰিছিল কিন্তু আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণে ইয়াক বাতিল কৰিছিল। ইয়াৰ পিছত ন্যায়াধিকৰণে ১৯৪৭ চনৰ ব্যৱসায়িক লাভ কৰ আইনৰ ধাৰা ১৯ ৰ সৈতে পঢ়া আইনখনৰ ধাৰা ৬৬ (১) ৰ অধীনত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ প্ৰসংগৰ বাবে ওপৰত উল্লেখ কৰা প্ৰশ্ন দুটা প্ৰস্তুত কৰিছিল। ইতিমধ্যে কোৱাৰ দৰে উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰথম প্ৰশ্নটো কৰ আৰোপীৰ পক্ষত আৰু দ্বিতীয়টো বিভাগটোৰ পক্ষত সিদ্ধান্ত লয়। সেয়েহে দুটা সুকীয়া আইনী প্ৰত্যাহ্বান বা আপীল জড়িত হৈছে। ১৯৪৬ চনৰ ৩০ মাৰ্চত বাতিল কৰা অতিৰিক্ত লাভ কৰ আইনখনৰ ঠাইত ১৯৪৭ চনৰ ১১ এপ্ৰিলৰ পৰা ব্যৱসায়িক লাভ কৰ আইন (১৯৪৭ চনৰ XXI নং) কাৰ্যকৰী হয়। আমি জানো যে উল্লেখিত আইনখনে যুদ্ধৰ অৰ্থনৈতিক উত্থানৰ সময়ছোৱাত ব্যৱসায়ত নিয়োজিত কোম্পানীসমূহে উপাৰ্জন কৰা উল্লেখযোগ্য লাভৰ মূল্যায়নৰ বাবে সৃষ্টি কৰা হৈছিল। এবছৰৰ পিছত ইয়াক বৰ্তমানৰ আইনৰ ৰূপত পুনৰ্জীৱিত কৰা হৈছিল, যদিও এক পৰিৱৰ্তিত ৰূপত। ধাৰা ৪ হৈছে চাৰ্জিং ধাৰা, এই ধাৰা আমাৰ আলোচনাৰ বাবে প্ৰাসংগিক, যিকোনো "চাৰ্জযোগ্য একাউন্টিং ম্যাদ" ৰ সময়ত "কৰযোগ্য লাভ" ৰ পৰিমাণৰ ওপৰত কৰ আৰোপ কৰাৰ অনুমতি দিয়ে, যাক "ব্যৱসায়িক লাভ কৰ" বুলি কোৱা হয় যি কৰযোগ্য লাভৰ শোল্ল আৰু দুই-তৃতীয়াংশ শতাংশৰ সমান। "কৰ আৰোপযোগ্য লাভ" হৈছে এটা নিৰ্দিষ্ট হিচাপ-নিকাচৰ সময়ত উপাৰ্জন কৰা মুঠ লাভৰ পৰা যিকোনো

অনুমোদিত হ্রাস বিয়োগ কৰাৰ পিছত বাকী থকা ধন । ধাৰা [২(১৭)]। ধাৰা ২(১) অনুসৰি, "কৰ হ্রাস"ৰ অৰ্থ হ'ল ১৯৪৭ চনৰ ৩১ মাৰ্চ বা তাৰ আগতে সমাপ্ত হোৱা চাৰ্জযোগ্য হিচাপ-নিকাচৰ সময়ছোৱাৰ এটা নিৰ্দিষ্ট হিচাপ, যি হিচাপে -

"(ক) ধাৰা ৯ৰ অধীনত ফাৰ্ম হিচাপে গণ্য কৰা কোম্পানীসমূহক বাদ দি, আন কোম্পানীৰ ক্ষেত্ৰত, সংশ্লিষ্ট সময়ছোৱাৰ প্ৰথম দিনটোত কোম্পানীটোৰ মূলধনৰ ছয় শতাংশ, অনুসূচী ৥ অনুসৰি গণনা কৰা, বা...এক লাখ টকা, যিটোৰে পৰিমাণ বেছি হয়.....তাৰ ফলস্বৰূপে পোৱা ৰাশিটো নিৰ্দিষ্ট সময়ছোৱাৰ আৰু সম্পূৰ্ণ বছৰৰ অনুপাতৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সালসলনি কৰা হয়।

"হিচাপ-নিকাচৰ সময়ছোৱা"ই যিকোনো ব্যৱসায়ৰ সম্পৰ্কে ধাৰা ২(২) অনুসৰি ভাৰতীয় আয়কৰ আইন, ১৯২২ৰ অধীনত সেই ব্যৱসায়ৰ বাবে পূৰ্বৰ বছৰ হিচাপে চিনাক্ত কৰা বা পূৰ্বে নিৰ্ধাৰণ কৰা সময়সীমাক বুজায়। ধাৰা ২(৪)ত সংজ্ঞায়িত "কৰ আৰোপযোগ্য হিচাপ-নিকাচৰ সময়সীমা," তলত দিয়া ধৰণে সংজ্ঞায়িত কৰা হৈছে- "(ক) ১৯৪৬ চনৰ এপ্ৰিলৰ প্ৰথম দিনা আৰম্ভ হোৱা আৰু মাৰ্চৰ ৩১ তাৰিখে শেষ হোৱা চৰ্তসমূহৰ ভিতৰৰ যিকোনো হিচাপ-নিকাচৰ সময়কাল।

(খ) যদি কোনো হিচাপ-নিকাচৰ সময়ছোৱা উক্ত সময়ৰ ভিতৰত পৰে আৰু সেই সময়ৰ বাহিৰলৈও সম্প্ৰসাৰিত হয়, তেন্তে কেৱল নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত পৰা সেই একাউন্টিং সময়ৰ অংশটোৱেই প্ৰাসংগিক উদ্দেশ্যৰ বাবে "কৰ আৰোপযোগ্য হিচাপ-নিকাচৰ সময়সীমা," ৰ অংশ হিচাপে ধৰা হয়। ৰেহাইৰ সংজ্ঞাই বুজায় যে কোম্পানী এটাৰ বাবে স্বাভাৱিক লাভৰ হাৰক ইয়াৰ মূলধনৰ ছয় শতাংশ বুলি ধৰা হয়। যদিহে প্ৰকৃত লাভে এই ছয় শতাংশ অতিক্ৰম কৰে তেন্তে কোম্পানীটোৱে ব্যৱসায়িক মুনাফাৰ কৰ দিবলৈ দায়বদ্ধ হ'ব পাৰে। অনুসূচী ১১-এ ব্যৱসায়িক লাভ কৰাৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে এটা কোম্পানীৰ মূলধন গণনা কৰাৰ নিয়মসমূহৰ ৰূপাঙ্কণ কৰে। বৰ্তমানৰ গোচৰৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য এই অনুসূচীৰ নিয়ম ২(১)-ত কোৱা হৈছে যে যদি কোনো কোম্পানী অনুসূচী ১-ৰ নিয়ম ৩-ৰ অধীনত পৰে, তেন্তে কৰ গণনাৰ উদ্দেশ্যে ইয়াৰ মূলধন ইয়াৰ পৰিশোধ কৰা শ্বেয়াৰ মূলধন আৰু ৰিজাৰ্ভ যোগফল হ'ব, য'ত এই সংৰক্ষিত ধন ভাৰতীয় আয়কৰ আইনৰ উদ্দেশ্যে কোম্পানীৰ লাভ গণনা কৰোঁতে বিবেচনা কৰা

হোৱা নাই। প্ৰশ্নটোৰ ওপৰত বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপন হোৱা যুক্তিটো হ'ল কৰদাতাই ৫,০৮,৬৩৭ টকা ৰিজাৰ্ভ হিচাপে ধৰিব পাৰিবনে আৰু কৰ ৰেহাই গণনা কৰাৰ সময়ত এই ধনৰাশি নিজৰ পেইড-আপ শ্বেয়াৰ কেপিটেলত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰিবনে? কৰদাতাই এই নিয়মৰ দ্বাৰা লাভৱান হ'বলৈ হ'লে দুটা গুৰুত্বপূৰ্ণ চৰ্ত পূৰণ কৰিব লাগিব-আয়কৰ আইনৰ উদ্দেশ্যে কোম্পানীটোৰ লাভ গণনা কৰাৰ সময়ত প্ৰশ্ন উত্থাপিত ধনৰাশিৰ বিবেচনা কৰা হোৱা নাছিল আৰু ই নিয়ম অনুসৰি বিবেচনা কৰা এক সংৰক্ষণ হ'ব লাগিব। আয়কৰ আইনৰ বাবে লাভৰ গণনাত এই পৰিমাণৰ অনুমতি দিয়া হোৱা নাই বুলি কোনো মতানৈক্য নাই। একমাত্ৰ প্ৰশ্নটো হ'ল নিৰ্ধাৰিত সংজ্ঞা অনুসৰি উল্লেখ কৰা পৰিমাণটো সংৰক্ষিত ধন হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি নেকি। কোম্পানীটোৰ বেলেঞ্চ শীটত দেখা গৈছে যে কোম্পানীটোৱে ১৯৪৫ চনৰ কেলেণ্ডাৰ বৰ্ষৰ বাবে ৯০,৪৪,৬৭৭ টকা লাভ কৰিছিল। ৫,০৮,৬৩৭ টকা বাকী আছিল, যিটো ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ বেলেঞ্চ-শীটলৈ স্থানান্তৰ কৰা হৈছিল আৰু লাভ আৰু লোকচানৰ একাউন্টত লিপিবদ্ধ কৰা হৈছিল। ১৯৪৬ চনৰ ২৮ ফেব্ৰুৱাৰীত পৰিচালকসকলে উল্লেখ কৰা ধনৰাশি তলত দিয়া ধৰণে ব্যয় কৰিব লাগে বুলি পৰামৰ্শ দিছিল: -পৰিচালকসকলে শ্বেয়াৰহোল্ডাৰসকলক ১৮ টকা প্ৰতি শ্বেয়াৰত, চূড়ান্ত লভ্যাংশ প্ৰদান কৰাৰ পৰামৰ্শ দিয়ে। গোটেই বছৰটোৰ বাবে প্ৰতি শ্বেয়াৰত ২৮ টকা। এই লভ্যাংশ আয়কৰমুক্ত বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে, আৰু ইয়াৰ পৰিমাণ ৪,৯২,৪২৬ টকা। লভ্যাংশ দিয়াৰ পিছত বাকী থকা বেলেঞ্চ ১৬,২১১-৬-৮, পিছৰ বছৰৰ একাউন্টলৈ লৈ যোৱা হয়। এই পৰামৰ্শটো শ্বেয়াৰহোল্ডাৰসকলে ১৯৪৬ চনৰ ৩ এপ্ৰিলত তেওঁলোকৰ বৈঠকত সেই সন্দৰ্ভত গৃহীত এক প্ৰস্তাৱৰ জৰিয়তে গ্ৰহণ কৰিছিল। লভ্যাংশটো ১৯৪৬ চনৰ ১৫ এপ্ৰিলত পৰিশোধ কৰিবলৈ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াক প্ৰকৃততে বিতৰণ কৰা হৈছিল বুলি অস্বীকাৰ কৰা হোৱা নাই। প্ৰশ্ন উত্থাপিত হোৱা ধনৰাশি "ৰিজাৰ্ভ" হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰিব পাৰি নেকি। "ৰিজাৰ্ভ" শব্দটো আইনত সংজ্ঞায়িত কৰা হোৱা নাই আৰু আমি সাধাৰণ ভাষাত বুজি পাবলৈ ইয়াৰ সাধাৰণ অৰ্থৰ আশ্ৰয় লব লাগিব।

শব্দটোৰ অভিধানিক অৰ্থ হৈছে-

" ১(ক) ভৱিষ্যতে ব্যৱহাৰ বা উপভোগৰ বাবে ৰখা বা জমা কৰা। একেলগে ব্যৱহাৰ বা উপভোগ কৰাৰ পৰা বিৰত থকা।

(খ) প্ৰয়োজন হ'লে পিছত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ সংৰক্ষণ কৰা।

৬) কোনো উদ্দেশ্যৰ বাবে বা কোনো লক্ষ্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি পৃথক কৰা; কোনো ব্যৱহাৰৰ বাবে ৰখা।

১১) নিৰ্দিষ্ট উদ্দেশ্যৰ বাবে ৰখা বা সংৰক্ষণ কৰা। " (অক্সফৰ্ড অভিধান, ভলিউম অষ্টম, পৃষ্ঠা ৫১৩)। Webster's New International Dictionary, Second Edition, page 2118,ত "সংৰক্ষণ" শব্দটো তলত দিয়া ধৰণে সংজ্ঞায়িত কৰা হৈছে:

"১) ভৱিষ্যতৰ বাবে বা বিশেষ ব্যৱহাৰৰ বাবে সংৰক্ষণ কৰি ৰখা; নিজৰ বাবে সংৰক্ষণ কৰি ৰখা

২) পৰৱৰ্তী সময় বা স্থানত ব্যৱহাৰৰ বাবে ৰখা।

৩) সুৰক্ষিত কৰি ৰখা।

বিতৰ্কিত ধনৰাশিৰ প্ৰকৃতি আৰু বৈশিষ্ট্য বিষয়টোৰ বিষয়বস্তুৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগিব। ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিল, গুৰুত্বপূৰ্ণ তাৰিখটোত, মুঠ ৫,০৮,৬৩৭ টকাক "ৰিজাৰ্ভ" হিচাপে গণ্য কৰিব নোৱাৰি কাৰণ সেই সময়ত প্ৰয়োজনীয় কৰ্তৃত্ব থকা কোনেও ইয়াক কেনেদৰে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে বা কেনেকৈ বিতৰণ কৰিব লাগে সেই বিষয়ে উল্লেখ কৰা নাছিল। আনহাতে, ১৯৪৬ চনৰ ২৮ ফেব্ৰুৱাৰীত পৰিচালকসকলে এই ৰাশিটোক লাভাংশ হিচাপে বিতৰণৰ বাবে স্পষ্টভাৱে নিৰ্ধাৰণ কৰিছিল আৰু ইয়াক ৰিজাৰ্ভ হিচাপে বাছি লোৱা নাছিল। ১৯৪৬ চনৰ ৩ এপ্ৰিলৰ বৈঠকতো কোম্পানীটোৱে ইয়াক ৰিজাৰ্ভ বুলি সিদ্ধান্ত লোৱা নাছিল। এইটো ১ এপ্ৰিলত অবিভক্ত লাভৰ এক বৃহৎ অংশ হিচাপে আছিল যিবোৰ বিতৰণৰ বাবে উপলব্ধ আছিল আৰু "ৰিজাৰ্ভ" হিচাপে চিহ্নিত কৰা নাছিল। ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীত এই পৰিমাণটো কেৱল লাভ আৰু লোকচানৰ একাউন্টৰ পৰা পৰৱৰ্তী বছৰলৈ স্থানান্তৰ কৰা হৈছিল। গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে, সেই তাৰিখত, প্ৰয়োজনীয় কৰ্তৃত্ব থকা কোনেও এই পৰিমাণটোৰ বাবে সংৰক্ষিত ধন বুলি ঘোষণা কৰা নাছিল। ৰিজাৰ্ভ সাধাৰণ ৰিজাৰ্ভ

বা নিৰ্দিষ্ট ৰিজাৰ্ভ হব পাৰে, কিন্তু ই এটা শ্ৰেণীত পৰে নে আন এটা শ্ৰেণীত পৰে সেই বিষয়ে স্পষ্ট ইংগিত বা নথিপত্ৰ থকাটো জৰুৰী। অন্য কথাত কবলৈ গ'লে, ৰিজাৰ্ভ সাধাৰণ প্ৰকৃতিৰ নে কোনো নিৰ্দিষ্ট উদ্দেশ্যৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে সেয়া নিশ্চিত কৰা স্পষ্ট তথ্য বা প্ৰমাণ থাকিব লাগে। গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে যে এটা ৰিজাৰ্ভে সাধাৰণ ৰিজাৰ্ভ বা এটা নিৰ্দিষ্ট ৰিজাৰ্ভৰ ৰূপ লব পাৰে। অৱশ্যে, ই এটা শ্ৰেণীত পৰে নে আন এটা শ্ৰেণীত পৰে তাক পৃথক কৰিবলৈ এটা স্পষ্ট ইংগিত বা প্ৰমাণ থকাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিলত চাৰ্জযোগ্য হিচাপ-নিকাচৰ সময়সীমা আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে পৰিচালকসকলে মাত্ৰ এটা পৰামৰ্শ দিছিল যে নিৰ্দিষ্ট ধনৰাশি লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণ কৰিব লাগে। পৰিচালকে ধনখিনি ৰিজাৰ্ভ হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা বুলি ইংগিত দিয়াতকৈ ইয়াক লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণৰ বাবে আঁতৰাই ৰাখিবলৈ বাছি লৈছিল। ১৯৪৬ চনৰ ৩ এপ্ৰিলত অংশীদাৰসকলৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি, ইয়াৰ কিছু সময়ৰ পিছতে এই পৰিমাণটো লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণ কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰকৃত পৰিস্থিতিৰ ক্ষেত্ৰত ভুল ধাৰণা লোৱা যেন লাগে, কিয়নো, কোৱা হৈছিল: "পৰিচালকসকলৰ বাবে ৫,০৮,৫৩৭ টকা লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণ কৰিবলৈ মুকলি কৰি দিয়া হৈছিল। পৰিচালকসকলে সেই ধনৰাশি লভ্যাংশ হিচাপে বিতৰণ নকৰাৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল আৰু ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে সেই ধনৰাশি ৰাখিবলৈ বিচাৰিছিল। সেয়েহে, এই পৰিমাণটো ঘূৰাই ৰাখি তেওঁলোকে ইয়াক ৰিজাৰ্ভ হিচাপে ৰাখিছিল। ২ নং নিয়ম মতে ৰিজাৰ্ভৰ অৰ্থ কেৱল এটা কোম্পানীয়ে অৰ্জন কৰা লাভ হব পাৰে আৰু ইয়াক লভ্যাংশ হিচাপে অংশীদাৰসকলক বিতৰণ কৰা নহয় কিন্তু পৰৱৰ্তী সময়ত ইয়াক যিকোনো উদ্দেশ্যত ব্যৱহাৰ কৰিবৰ বাবে পৰিচালকসকলে ৰাখিব পাৰে। সেয়েহে, 'ৰিজাৰ্ভ' ক ইয়াৰ সাধাৰণ স্বাভাৱিক অৰ্থ প্ৰদান কৰি, এইটো স্পষ্ট কৰিব পাৰি যে ৫,০৮,৬৩৭ টকা কোম্পানীৰ দ্বাৰা সংৰক্ষিত ৰখা হৈছিল আৰু লাভ হিচাপে বিতৰণ কৰা হোৱা নাছিল আৰু কৰ আৰোপ কৰা হৈছিল। "ৰিজাৰ্ভ" শব্দটোৰ সাধাৰণ আৰু স্বাভাৱিক অৰ্থ অনুসৰি কোম্পানীটোৱে ৫,০৮,৬৩৭ টকা সংৰক্ষিত কৰি ৰাখিছিল অৰ্থাৎ সেই ধনৰাশি লাভ হিচাপে বিতৰণ কৰা হোৱা নাছিল আৰু ফলস্বৰূপে ইয়াৰ ওপৰত কৰ আৰোপ কৰা হোৱা নাছিল। কোম্পানীটোৱে বিনিয়ম ২ত উল্লেখ কৰা সকলো মাপকাঠী বা চৰ্ত পূৰণ কৰিছিল। পৰিচালকসকলৰ লাভ্যাংশ হিচাপে ধনখিনি বিতৰণ কৰাৰ কোনো ক্ষমতা নাছিল। পৰিচালকসকলৰ কেৱল

পৰামৰ্শ দিয়াৰ অধিকাৰ আছিল, যিটো তেওঁলোকে প্ৰকৃততে কৰিছিল। অৱশ্যে, পৰামৰ্শ দিয়াৰ দৰে ধনৰাশিৰ প্ৰকৃত বিতৰণ নিৰ্ভৰ কৰিছিল কোম্পানীটোৰ শ্বেয়াৰহোল্ডাৰসকলে সেই পৰামৰ্শ গ্ৰহণ কৰাৰ ওপৰত। পৰিচালকসকলে দিয়া পৰামৰ্শ গ্ৰহণ কৰা হৈছিল, আৰু ফলস্বৰূপে লভ্যাংশ বিতৰণ কৰা হৈছিল। সেয়েহে, ধনৰাশি ঘূৰাই ৰখা হৈছিল বুলি কোৱাটো ভুল; বৰঞ্চ ইয়াক গ্ৰহণ কৰা পৰামৰ্শ অনুসৰি লভ্যাংশ হিচাপে প্ৰদান কৰা হৈছিল। পৰিমাণটো, যি মূলতঃ কোম্পানীটোৰ অবিভক্ত লাভ আছিল, কোনো পৰিৱৰ্তনৰ সন্মুখীন হোৱা নাছিল। যিখিনি লাভ ব্যৱহাৰ কৰা হোৱা নাছিল আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ তাৰিখত কোনো নিৰ্দিষ্ট উদ্দেশ্যৰ বাবে বিশেষভাৱে নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হোৱা নাছিল, সেইবোৰ ২ নং অনুসূচী, নিয়ম ২ (১) অনুসৰি ৰিজাৰ্ভ হিচাপে ধৰাৰ মানদণ্ড পূৰণ কৰা নাছিল। ভাৰতীয় কোম্পানী আইনৰ ১৩১ (ক) আৰু ১৩২ নং ধাৰাৰ প্ৰসংগ উল্লেখ কৰা হৈছিল। ধাৰা ১৩১ (ক)এ নিৰ্দেশ দিয়ে যে পৰিচালকসকলে প্ৰতিখন বেলেন্স-শীটত প্ৰতিবেদন সংযোজন কৰিব লাগিব। এই প্ৰতিবেদনত কোম্পানীটোৰ পৰিস্থিতি সম্পৰ্কীয় তথ্য দিব লাগে। ইয়াৰ উপৰিও পৰিচালকসকলে লভ্যাংশ হিচাপে দিবলৈ পৰামৰ্শ দিয়া ধনৰাশি, যদি আছে, তেন্তে তেওঁলোকে সংৰক্ষিত পুঁজি, বা সংৰক্ষিত একাউন্টত আৱণ্টন দিবলৈ প্ৰস্তাৱ কৰা ধনৰাশি নিৰ্দিষ্ট কৰিব লাগিব। অনুসূচী III ত উল্লেখ কৰা ধৰণে প্ৰপত্ৰ F ত উল্লেখ কৰা ফৰ্মেট অনুসৰণ কৰি বেলেন্স-শীট প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। এই প্ৰ-পত্ৰত ৰিজাৰ্ভৰ এটা সুকীয়া শিতান থাকে। প্ৰথম অনুসূচী, টেবুল এ-ৰ নিয়মাৱলী ৯৯-ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে "পৰিচালকসকলে কোম্পানীৰ লাভৰ পৰা এক নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ ধন ৰিজাৰ্ভ হিচাপে আঁতৰাই ৰাখিব পাৰে। এই ধনৰাশি, পৰিচালকসকলে বিভিন্ন উদ্দেশ্যৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি যেনে ভবিষ্যৎ ব্যৱহাৰ কৰা, লভ্যাংশ সমান কৰা, বা কোম্পানীৰ লাভ সঠিকভাৱে প্ৰয়োগ কৰিব পৰা আন যিকোনো উদ্দেশ্যত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। নিয়মাৱলীয়ে পৰামৰ্শ দিয়ে যে কোম্পানীৰ মুনাফাৰ পৰা যিকোনো পৰিমাণ পৰিচালকসকলে যিকোনো লভ্যাংশ ৰ বাবে পৰামৰ্শ দিয়াৰ আগতে ৰিজাৰ্ভ হিচাপে আঁতৰাই ৰাখিব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত পৰিচালকসকলে লভ্যাংশৰ পৰামৰ্শ দিয়াৰ সময়ত এই ধনৰ কোনো অংশ ৰিজাৰ্ভ বা ৰিজাৰ্ভ হিচাপে আঁতৰাই ৰাখিবলৈ কোনো পদক্ষেপ লোৱা নাছিল। তেওঁলোকে আলোচনা কৰা বিষয়টোত সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হোৱা নাছিল বা চিন্তা কৰা নাছিল। কৰ আৰোপীয়ে প্ৰস্তুত কৰা বেলেন্স-শীট ভাৰতীয় কোম্পানী

আইন অনুসৰি প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল। ইয়াৰ উপৰিও এই বিধানসমূহে বেলেঞ্চ-শ্ৰীটত উপস্থাপন কৰা ধৰণে ৰিজাৰ্ভৰ প্ৰকৃতি নিৰ্ণয় কৰাত অৰিহণা যোগায়। আমাৰ মতে ব'ম্বে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দৃষ্টিভংগী ক্ৰটীপূৰ্ণ আৰু ইয়াক বাতিল কৰাৰ প্ৰয়োজন আছে। ব্যয় সাপেক্ষে আয়কৰ আয়ুক্তৰ আবেদন মঞ্জুৰ কৰা হয়। দ্বিতীয় প্ৰশ্নটোৰ সন্দৰ্ভত কোম্পানীটোৰ বিজ্ঞ অধিবক্তা শ্ৰী কোলাহে স্বীকাৰ কৰিছিল যে গোচৰটোৰ এই বিশেষ দিশত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্ত সঠিক আৰু ইয়াক প্ৰত্যাহান জনাব নোৱাৰি। উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিৰ্ধাৰণ কৰিছিল যে ১৯৪৬ চনৰ ১ জানুৱাৰীৰ পৰা ১৯৪৬ চনৰ ১ এপ্ৰিললৈ হোৱা উপাৰ্জনক ৰিজাৰ্ভ হিচাপ ধৰা নহয়। ফলস্বৰূপে, এই লাভসমূহ অনুসূচী ১১ ৰ ২ নং নিয়মৰ অধীনত নপৰে। এই সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হ'ল আৰু আমি সহমতত উপনীত হৈছো। কৰ আৰোপীৰ আপীল খৰচ সহ খাৰিজ কৰা হ'ল।

১৫৭ নং আপীল মঞ্জুৰ কৰা হ'ল।

১৫৮ নং আপীল খাৰিজ কৰা হ'ল।

আয়কৰ আয়ুক্তৰ এজেন্ট: জি. ৰাজাধ্যক্ষ।

কোম্পানীটোৰ এজেন্ট: আই এন শ্ৰফ।

অনুবাদক-কংকনা বৰা

জ্যেষ্ঠ অনুবাদক, অনুবাদ শাখা, গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হব।”